

Asia: VN/12230/2024

Hallituksen esityksen luonnos laiksi liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt tietosuojavaltuutetun toimiston lausuntoa hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista ja siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksellä ehdotetaan säädettäväksi uusi liikennejärjestelmän digitaalisia tietopalveluja koskeva laki. Lisäksi kumottaisiin tie- ja katuverkon tietojärjestelmästä annettu laki ja muutettaisiin liikenteen palveluista annettua lakia sekä tehtäisiin eräisiin muihin lakeihin teknisluontoisia muutoksia. Lailla pantaisiin täytäntöön EU:n uudistettu älyliikennedirektiivi (ITS-direktiivi) ja täydennettäisiin sen nojalla annettuja tosiaikaisia liikennetietoja koskevaa asetusta (RTTI-asetus), multimodaaleja matkatietoja koskevaa asetusta (MMTIS-asetus) ja liikenneturvallisuuden liittyviä vähimmäistietoja koskevaa asetusta (SRTI-asetus). Jakeluinfra-asetuksen tiedonvaihtojärjestelmää koskeva säännös ja EU:n rautateiden esteettömyystietoa koskeva säännös siirrettäisiin myös osaksi uutta lakia.

Ehdotetussa laissa Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:lle osoitettaisiin vastuu EU-sääntelyyn perustuvan kansallisen yhteyspisteen järjestämisestä ja ylläpidosta suoraan lain nojalla. Lisäksi yhtiölle annettaisiin tehtäväksi kansallisen yhteyspisteen päälle rakentuvan liikennejärjestelmän perustietopalvelun järjestäminen ja ylläpito. Viimeksi mainittu tehtävä olisi kansallista sääntelyä. Kansallisille, etupäässä julkisille toimijoille annettaisiin tehtäväksi vastata tiettyjen perustietojen saatavuudesta.

Esityksen mukaan ehdotetun lain nojalla tapahtuvaan tietojenkäsittelyyn sisältyy vain rajallisesti henkilötietojen käsittelyä. Esityksessä on tunnistettu, että lähinnä kysymys voi olla henkilön nimestä, jos toimintaa harjoitetaan sellaisen sisältävällä toiminimellä sekä yhteyshenkilöiden yhteystiedoista. Esityksen mukaan tällainen henkilötietojen käsittely tapahtuu taustalla, eikä näitä tietoja ole

tarkoitus sisällyttää tietopalvelusta luovutettaviin tietoihin. Esityksen mukaan Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:n on kuitenkin voitava tarvittaessa käsitellä näitä tietoja ja tietojen käsittelyn tarkoitus liittyy tällöin laissa tarkoitettujen palveluiden ja toimien toteuttamiseen. Esityksessä ei ole kuitenkaan tehty tarkemmin selkoa siitä, mitkä ovat ne laissa ilmenevät tarkoitukset, joihin Fintraffic Oy:n on tarpeellista käsitellä henkilötietoja. Selvyyden vuoksi esityksen perusteluihin tulisi lisätä myös, mikä on näissä tilanteissa henkilötietojen käsittelyn yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukainen peruste. Viranomaistoiminnassa henkilötietojen käsittelyn perustuu lähtökohtaisesti 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin.

Vaikka lähtökohtana on, ettei kansallisen yhteyspisteen kautta saatavilla olevaan dataan sisälly henkilötietoja, tietosuojavaltuutettu kiinnittää huomiota siihen, että tietoihin voi sisältyä myös ajoneuvojen tuottamaa dataa. Tietosuojavaltuutettu pitää tärkeänä, että tietoja käsitellessä huomioidaan erilaiset mahdollisuudet tunnistaa luonnollinen henkilö datasta esimerkiksi tietoja yhdistelemällä tai päättelemällä.

ITS-direktiivin 10 artiklaan sisältyy tietosuojaan, tietoturvallisuuteen ja tietojen uudelleenkäyttöön liittyviä sääntöjä, jotka ovat ehdotetussa laissa tarkoitus panna täytäntöön lain 4 §:llä. Esitysluonnoksessa todetaan, että ehdotettu 4 § perustuisi suoraan ITS-direktiivin 10 artiklaan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti, eikä siihen sisältyisi kansallisen liikkumavaran käyttämistä. Ehdotetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan dataa, joka sisältää henkilötietoja, saa käsitellä siltä osin kuin se on tarpeen tässä laissa tarkoitettujen palveluiden ja toimien toteuttamiseksi. Ehdotetun lain 2 momentissa säädetään vaatimuksesta anonymisoida tai pseudonymisoida tiedot, jos se on teknisesti mahdollista. Tietosuojavaltuutettu kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksen 4 §:ssä mainituista seikoista säädetään joiltakin osin tietosuoja-asetuksessa. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa säädetään siitä, millä perusteilla henkilötietoja on sallittua käsitellä. Tietosuoja-asetuksessa säädetään myös henkilötietojen minimoinnin periaatteesta (5 artikla) ja mainitaan henkilötietojen pseudonymisointi yhtenä henkilötietojen suojatoimenpiteenä (25 ja 32 artiklat). Esitysluonnoksen perusteluista jää epäselväksi, onko esitysluonnoksen 4 §:ssä tarkoitus antaa tietosuoja-asetusta täsmentäviä säännöksiä. Jos yleislainsäädäntö täyttää direktiivissä säädetyt vaatimukset, niistä ei ole tarpeen erikseen kansallisesti säätää (ks. Lainkirjoittajan opas, 12.5 Tietosuojalainsäädäntö). Jos yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä joudutaan poikkeuksellisesti toistamaan, säännöksestä tulee käydä selvästi ilmi, että sääntely on peräisin asetuksesta ja siinä on nimenomaisesti todettava, mitkä säännökset toistetaan.

Blomberg Meeri
Tietosuojavaltuutetun toimisto